

REGÉLO.

Pesten vasárnap aprilis 19^{kén} 1841.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Landon Lätitia Erzsébet leginkább L. E. L. névjegyek alatt ismeretes, mellyekkel, mióta nevét az angol literatúrában ismerik 's köztiszteletű lett, dalait 's regényeit közrebocsátá, újabb korban Hemans Felicia mellett egyik legjelesb angol költésznőként ragyogott.—1804. táján Londonban született; atya, ki Adair-ház katonai ügyvivőségének részese vala, korán halt-meg, 's családját olly karban hagyá, hogy részint a' nagyanya, részint idősb testvére, Landon dr., a' worcester-collegs előjárója 's utóbb ex-teri decan (ki 1838-ki télelő 29-kén halt-meg) kénytelenítették magukra vállalni az élénk, sokat ígérő leányka nevelését. Miveltségét 's költészhajlamai kora kifejlesztését mistress Lance iskolájának köszöné, hol Russell Mitford Maria 's lady Lamb Karolina, Melbourne lordnak megholt hitvese is neveltettek. Legelső költészeti próbái 1822. körül utat leltek a' „Litterary gazette“-ben, mellynek szerkezője, Jerdan, leghűbb íróbarátja maradt, 's költészneve általános elismerését nem kevésbé eszközölé. Család-körülményei tolla termékeinek kiadására vezetéek őt, mi hosszabb ideig kisebb dalokból 's nagyobb epos-lyrai költeményekből állott, míg utóbb regényeiben is fényes folyóbeszédet fejtett-ki. Talentumáról helyes ítéletet maga hozott egy levelében. „Költeményeket — ugymond — sokkal nagyobb kedvteléssel és gyorsabban írok, mint folyóbeszédet. Ebben sokszor felakadok és szót keresek, poesisben soha. A' poesis mindig magamon kívül ragad. Mindent elfeledek a' világon, kivéve a' tárgyat, melylyel képzelő erőm foglalkodik.“ Különös diszeül kell megemlítani e' költésznőről, hogy tetemes iródíját ifjabb fitestvére nevelésére 's anyja gyámolítására fordítá. Minden más angol költésznő fölött a' költészeszmék nagy gazdaságával birt, melly tudományos tanulmányokban gyökerezett, 's a' történettan- és életből mindig új és egészséges tápanyagot szivott. Dalai búskomor alaphangulattal tünnek-ki, melly nem sötét lemondásban vesz-el, hanem hit-, hűség- és szeretetben dicsőül.

A' legfőbb felindulást nála gyakran legfőbb lehanyatlás váltá-fel, változás, mely életében is történt, 's éppen költészérzeményei igazságát bizonyítja. Nyelve virágdús, illatos 's még is szabatos és hangszatilag bevégzetten leng a' legkülönneműbb rhythmusok-, szokásokban és rimekben. Nagyobb költeményei ellen az volt a' kifogás, hogy valamennyien bizonyos család-hasonlóságot mutatnak, 's hogy a' költésznő mindig csak olasz 's provencai életet rajzolt, és dalaiban e' tartományok hangjait rezgetteté. Hanem éppen e' vád szöll költészegysége 's költészete élénksége mellett, mely a' regényes költészet mezején legszivesebben mulat. Egész költészírányát is regényesnek kell jellemeznünk; mert lovagiság, szerelem, ének teszik nagyobb lyrai-epicus költeményei tartalmát, milyenek az „Improvisatrice“ (1825.) — „Troubadour“ — „Golden bracelet“ — „Golden violet with its tales of romance and chivalry, and other poems“ (1827.) — 's „Wow of the peacock, and other poems“ (1835), melyben a' lyra uralkodik, 's a' hősköltészet csak arany rámnaként fogja körül a' szindús festményt.

(Vége következik.)

ELBESZÉLÉS.

A' kápolna-látogató.

(Szicíliai történet.) (Vége.)

Midőn Ramiro a' boltba, hol a' romlott lég miatt alig tarthatá magát 's mehele egyenesen, ismét belépe, egy alacsonyan boltozott, négy szögű sirboltban lelé magát. Lámpájával, egy éktelen, rothadásba átmenő tömeghez közeledék; ennek utósó romait egy a' kőfalba megerősített láncz körzé. Egy rothadt holt test volt az, mely a' sirbolt padozatát fedező bűdös szalmán fekvék. Ennek ellenében, a' sirbolt átelleni szegletében, egy nőnek holt teste, karján egy holt gyermekkel, fekvék a' rothadásnak ugyan azon állapotjában. Az ifjúnak szemei előtt mintegy vastag setét felhő mutatkozott, 's lábai inogtak. Ajulat, sőt tan halál martaléka leend e' rémitő helyen, ha nem siet ingó léptekkel a' kápolnát elérni. Sokáig maradt mozdulatlanul az oltár zsámolyán ülve, 's midőn némileg erőhez tért, Messinába sietett, hol felfedezését a' család-káplánnal közlé. Ez volt Cantarello gyóntatója halálos ágyán a' nélkül, hogy attól vallomást vehetett. Ő az ifjúnak előadá, hogy felfedezését nemcsak családjával de a' palermói rendőrséggel is szükséges közleni. Az utóbbi tüstént rendelést tön, 's a' kriptá, mely

három élő áldozatnak szolgált sirul, a' legpontosabban megvizsgáltaték.

Hogy mindhárman éhen haltak-el, világos volt. A' férfi teste körül egy láncz tekerődzék, jobb lábán vas karikával megerősített. Ezen láncz ő 's a' fal közt csak három lábnyi tért engedett. A' nő, ki nem volt meglánczolva, gyapot matráczon fekvék. Mellette kötőtűk, pamut-gombolyag 's egy megkezdett harisnya voltak. Feje felett, a' fal mellett, egy törött szék volt, melyet a' szerencsétlennő egy alruhával fedezett-be. Midőn az elvételék, látszék, hogy az a' fal tövénél egy lyukat rejte, olly nagyot, hogy ember is átbuvhatott rajta. Ugy látszék, a' szerencsétlen asszony nem látván visszatérni azt, ki a' foglyoknak élelmet hordani szokott, a' földet felvájá, 's több tetemes követ háritott félre, melyek matrácza alá rejtve heverték. Még a' nyilásban fekvék a' faműszer, melyet a' scicziliai nők mazzarellónak neveznek, 's rendszeren övök alatt hordják, és ez gyámul szolgál nekik a' kötőtűk alatt. Olly nagy az akarat 's kétségbe esés ereje, hogy a' nőnek sikerült ezen egyetlen eszközzel egy nagyobb mint tizlábnyi mély 's átmérőjében öt lábnyi szélyes nyilást vájni. Az éhség halálos kinjai, mint látszék, félbe hagyaták vele munkáját; mert gyermekét karján tartva halva fekvék a' matráczon. A' szerencsétlen nő ellenbeni férfi csontváza mutatá, hogy a' meglánczolttnak iszonyú erőködést kelle kifejteni, hogy a' nőhez jusson, 's lánczait széttörje. A' halálostusa rángódásaitól minden tagja helyéből kimentnek látszék; mindkét karja a' sirbolt azon szeglete felé vala kinyujtva, mellyben gyermeke meghalt. Vér vagy seb nyoma sem a' föld, sem a' testeken nem vala fölfedezhető. A' bolt egyik szögében esetleg egy nagy korsót mintegy három négy pint vízzel 's egy font apró szőlőt, melyet a' foglyok kétségtelenül nem akarva ejtettek oda, leltek. A' falnak egyik üregében palaczk állott kevés olajjal; egy czinpohár 's lámpa egészíték-ki a' többi butorzatot. A' falnak egy másik ürege füstfogta volt. Talán Cantarello tüzet gyujtott itt, hogy áldozata lánczát összebb szegezze; vagy megengedé foglyainak ez üreget tüzhelyül használni.

A' törvényhatósági vizsgálatok terjesztének ugyan némi világosságot e' dolog fölött, de az tökélyes világos nem lön. Egy falusileányka vallá, hogy két hónap előtt a' kápolna mögött fügéket szedvén, előtte ugy tetszék, mintha a' föld alól nőhangot hallana, melly gyermeket ringata álomba. Ő megrémülve gyorsan felkapá kosarát, 's elfutott. Egy lelkész, ki isteni tisztelet alatt a' kápolnában volt, mondá, hogy azon pillanatban, midőn a' gyer-

tyákat kioltá, egy boltból fölhatott hang éneklé: „madonna del rosario! madonna del rosario!“ — A' parasztok, kikhez Cantarello szokás szerint betére, beszélék, hogy az köztök alamizsna-osztás ürügye alatt jelent-meg, 's voltak is nála egy kosárban élelemszerek. Ezek először bor, hús 's kenyérből, de később csak aszaltt gyümölcsök 's fekete kenyérből álltak. Különböző időkben, de mindig nagy időközzel, egy köpenybe burkolt ifjút is hozamagával, ki mint látszék, sokat sirt. Egykor Cantarellóval jó szerencséje felett tréfáltak; ő azonban komolyan vette a' tréfát. — „Ez — mondá — egy ifjú, velem rokon pap, ki nem akar a' seminariumba visszamenni, pedig mind e' mellett is kell neki.“ — Hihetőleg, ezen állítólagos papsenki más nem vala, mint a' sirboltban volt nőszemély, kinek koronként megengedé vele mehetni.

Cantarello komornok volt Cornaro grófnál. Midőn az 1783-iki földrengés Messinát alapostól feldulta, Cornaro palotája is össze-rogyott, 's a' gróf házának romai alatt lelé halálát. A' hir e' komornokot ura kincseiből mondá meggazdagodottnak. Azután valóban le is telepedék Messinában; mezei lakot vásárlott, 's mint ur élt, a' nélkül hogy valaki tudná, mint jutott olly nagy gazdagsághoz. — Ez időben kéré-meg egy fiatal leányka kezét, ki szobaleány volt Cornaro grófnőnél, 's kit azon gyanú terhelé, hogy Cantarellóval egyetértésben volt. A' leány megtagadá kezét, 's egy trieszti ifjút választá férjül, kivel Messina közelében magányosan fekvő meglehetősen házban lakék. — Végre Cantarello egy hajdani inasának, ki több év előtt bocsáttaték-el általa, vallo-mása még legtöbb világosságot látszék a' szomorú eseménynek adni.

„Egy este — beszélé ez — kocsiját uram egy mély uton, háromföldnyire a' várostól, azon ház közelében, hol az általa megkért nőszemély lakék, megállítá. — „Menj — szólta ő — mond-meg ama ház lakosainak, hogy a' gyermek, kit nevelésre adtak, veszélyesen beteg, 's megjelenésök szükséges: de ne mond, honnan jössz!“ — Jól tudtam, hogy ez hazudság, 's midőn ellenvetéseket tevék, felelé: „szándékom őket meglepni; nekik ma nálam kell enniük.“ Parancsát teljesítém. A' nő e' hir által nyugtalanittatva, azonnal menni akart. Férje először nem akará ezt neki megengedni: de a' nő rá beszélé őt, 's megrémülve és bánulva álltak Cantarello előtt. — „Mondtam — szólta a' férj nejéhez szemrehányólag — kelepcebe akarnak keríteni.“ — Cantarello 's a' kocsis erővel kényszeríték a' férfit 's nejét föllépni a' kocsiba, 's nekem parancsolá uram, hogy sietve haza fussak, és három sze-

mélyre vacsorát készíttessenek. Fél órával későbben egy paraszt által ellenrendelteték a' vacsora, minthogy uram vendégeivel együtt egy barátjánál szállt-meg, ki őket nem boesátá-el. — Mind ez, a' mit tudok. Ez idő óta uram türhetlen lön, 's heves viselete végre kényszerített szolgálatát elhagynom.“

Kihallgattaték a' dajka is, kinek az eltűntek gyermeke átadva volt. Ez erősíté az inas vallomását. Ő a' kialakodott pénzt Triesztből mindig pontosan megkapta, 's meg van győződve, hogy az anyát kellemetlen dolog hozá e' városba. Ezek voltak az egyes hírek, mellyeket vehettek. Kétségen kivülinek látszik, hogy e' nőnek első gyermeke, kit Cantarello végrendelet által egész vagyona örökösévé tön, ezen veszedelmes ember fija volt, 's hogy a' borzasztó tett, mellynek vétkesévé tette magát, azon személy férjhez meneteléből eredett féltékenység következménye volt, ki neki e' gyermeket szülé.

V o n z a.

HAZAI HIRLELŐ.

GYÁSZHIR. — Damascusban (Ázsia) f. e. február utolsó napjai közben mult-ki keleti mirigyből m. Sárvári Felsővidéki gróf Széchenyi András ur, cs. k. lovas kapitány, élete 29-dik évében. Legidősb fija volt m. gróf Széchenyi Pál cs. k. aranykulcsosnak, első hitestől, Guilford Sarolta grófnétől.

PESTI VIZSGÁLÓ.

HIRSZEKRÉNY. — Időjáratunk aprilis elejétől fogva igen változó; többnyire hives de tavaszias; borongós 's kevés esővel vegyes; névszerint 13-ki délután jóforma esőnk volt. — Nagypénteken és szombaton a' budapesti egyházak tömve voltak ajtatoskodókkal. Különösen a' feltámadás megható szertartásakor a' templomok be sem fogadhaták a' néptömeget. E' napok közben az idő különösen kedvezett. Nagypénteki délután a' várbeli főegyházban Haydn jeles műve „Krisztus hét szava“ számos buzgó hallgatók jelenlétében adatott elő. Husvétvasárnapján Beethoven nagyszerű C-misc-zenéje igen számos hangász által adatott elő a' pesti főplébania egyházában.

Husvéthétfőn reggel gyönyörű idő mosolygott reánk; de már délután többnyire komor és kisső szeles volt; mi okozhatá, hogy a' Gellérthegyen e' napi délután tartatni szokott népünnepet (első ez esztendőben) noha igen nagy számú néptömeg látogatá, de még sem olly mennyiségű, mint máskor, midőn tiszta 's kedvezőbb tavaszi nap van. Mind e' mellett a' népraj jól mulatá magát csaknem késő estig; 's jó része a' bár egyenetlen hegyoldalakon vigan keringett a' számos kézi orgonák hangja, vagy pedig magyart járt-el egy szegény cigány rosز hegedüjének siralmas zenéje mellett. — E' napon nyitattott-meg a' pesti arena is a' „Pelzpalatin“ bohózzattal; a' városi színházban pedig „a' szeraili csintalan nők“ adattak: 's mindkettő tömve volt né-

zökkel. — A' kikötői részvénytársaság apr. 12-kén tartá a' nemaeti casino nagy teremében első közgyűlését m. gr. Széchényi István ur elnöklete alatt több főrendű ur, városi tanácsnokok, polgárok 's a' t. mintegy ötven tag jelenlétében. Célja ez egyesületnek a' vácsi ut melletti városi, ugy nevezett szunyog-szigetet az átellenében levő határkoresmával 's azon alól fekvő és egészen az ugynevezett köszörüs-árokig (Schleifergraben) terjedő rétséggel együtt a' várostól megvenni, 's a' szigetet gőzhajó-építő helylyé, raktárrá 's a' t. alakítani, a' Dunának part és sziget közötti ágát téli kikötővé elkészíttetni, a' nevezett rétséget a' Dunaszabályozás terve szerint magas töltéssel megóvni az áradás ellen, 's rajta szükséges raktárakat építeni. E' telkekért a' közgyűlés 18 ezer pengő forintot határozott ajánlani a' városnak, mellynek kamatja többre megy azon haszonnál, mellyet azok eddig a' városnak jövedelmeztek. A' közgyűlés biztosságot nevezett-ki, melly ez iránt a' várossal egyezkedjék. Ohajtható, vajha e' hasznos vállalat, mellynek szükségét már olly régen érzettük, minél előbb teljesedésbe mehessen.

KÜLÖNFÉLE.

Hazard-játékok.

A' szerencsejátékok 's véletlenre fogadások iránti hajlam, mellyet Tacitus a' németek különös erkölcselenségeként emel-ki, tulajdonképp' az embertermészet egyetemes vonása, mellyet a' föld minden népénél, mihelyt azok az elnyomatott állapot első szomorú évein túl emelkedtek, feltalálni. Minél bátrabb, merészebb, szabadabb lesz valamelly nép, annál inkább van kitétetve azon kísértetnek is, hogy köztte a' veszélyek- 's játékbani — mik olly közel vannak egymáshoz — kedvtelés szenvedélylyé 's bűnné váljék. Helytelenül ítélünk, ha e' szenvedélyben, főképp' magas szerencsejátékok iránt, hol egyetlenegy pillanat, a' kártyák 's kockák elvetése, a' mutatónak veresen vagy feketén megállása nyereség vagy veszteség fölött határoz a' nélkül, hogy az akarat — vagy kiszámolásnak látszólagos befolyást engedne, csupán a' nyereség-vágy izgatását látjuk. Nem abban áll a' játékinger, hanem a' kedély felszültségében, melly a' véghatározást megelőzi; csak a' bátor merésben és szerencsés eltalálásban, melly büszkeséget 's magában bizakodást kölesönöz a' játékosnak. Ebben némi sejtése lappang annak, hogy az ember-szellemnek a' természetetörök is alattvalói, 's a' szilárd akarat bűhatalmat gyakorolhat a' szerencse szeszélyei fölött. A' szerencsés játékost minmagunk, sőt őis nagyobb tehetségű lénynek tekinti magát, melly némileg magának a' vakasethoz, a' titkos szükségesség ezen credvénységének is parancsol. Továbbá a' szerencsejátékban sem minden pusztá vakasethoz; vannak benne valószínű kiszámítások, mellyek részint csakugyan tudományos alapúak (vesd össze Laplace: „Traité des probabilités.“) 3. kiad. Paris 1820. és „Essai philosophique sur les probabilités“ 5. kiad. Paris 1825.), részint ollyanoknak állítatnak. Azonban a' mérés- 's állhatatosságbani kedvtelés mindig főrugony marad, 's innen van, hogy a' bátor csatászokon is olly könnyen vesz erőt a' játékvágy, ámbár a' nagy vezérek ritkán kedvelék azt. II-ik Fridrik, Napoleon, Wallenstein, Gusztáv Adolf, XII-ik Károly 's más ezekhez hasonlók nem játszanak. Nye-

indítványozva nemcsak a' lotto-játék, melly annyi végtelen szerencsétlenséget hozott a' népre (vessd össze Degerando: „De la bienfaisance publique“ Paris 1839), eltörlesztése, hanem a' játékházak bezáratása is, mi Larochevoucauld-Liancourt hg. indítványára 1836-ki nyárelő 16. 's 17-kén budgetvitatáskor az akkori minis'terség ellen ki is lön viva. Határozattá lön, hogy a' játékházak 1838. végével bezárattassanak, 's e' végzés a' nevezetű év utósó éjén pontban 12 órakor végre is hajtaték. Egy falragasztvány minden illy nemű teremben értesíté a' játékkedvelőket, hogy ezen örömet rendőrségtőlí félelem nélkül utójára, de az új év beköszönte után egy perczig sem élvezhetik. A' szenvedély 's kétségbeesés e' barlangjai, a' Salon des étrangers, melly különben csak 11 órakor nyittaték-fel, 's reggeli 3 vagy 4 órakor záraték-be, vendégeit már 9 órakor megjelenésre levelek által szólítá-fel. — 10 órakor majd valamennyi játékszoba, főleg a' palais royal-'s

Frascatinál, annyira telve volt emberekkel, hogy többé kitésem boesáthattak-be. Nagy néptömeg gyűlt össze az utcákon, nézendő a játékosság elmentelét, mely alkalommal több nevelés és szomorú jelenet történt. Egyik fejbe lövé magát; másik, utolsó betételkor 1000 franknyi bankjegyet eljátszva, azzal elszökött, 's azt, látván, hogy elfogatik, elnyeli; főleg a játékosnők szenvedtek sokat a nézők gúnyától. Így az erkölcsi romlottság egyik örvénye be van fűdve, 's ha titkos játékházak alakulnak is, legalább a status nem nyújt nekik segédkezet.

Két tudós némben. — Bologna több egyénnel dicsekedhetik a szépnemből, kik a klasszikai literatúrában szint' annyira honosok, miként a hollandi gazdasszony a fonóházban, vagy tűzhely mellett. De mindenk felett kitűnik ottan Teresa Cormani Malvezzi asszony; minthogy ő megmérkőzött Marcus Tullius Cicero három philosophiai munkájának fordításával, 's feladatát olly tökélyesen elvégezé, hogy a fordításnak párjával olasz ország eddig nem dicsekedhetik. E három munka következő: „Della natura degli Dei. — De supremo dei beni e dei mali. — Lucullo, ossia il secondo dei primi due libri accademici di M. T. Cicerone.“ — Du Puget kisasszony, egy parisi tudós, előbb több rendbeli ifjúsági irományokkal új Genlis-é tette magát, utóbb pedig a hideg észak felé fordulván svéd nyelvből Tegner költeményes munkáit és izlandi nyelvből Eddát fordítá — miután különös kitüntetésül és buzdításul svéd király ő fenségétől a becsület-rend mellépénzével tiszteltetett-meg ő fenségének sajátkezűleg irtt nyilatkozatával.

Lelenczház madarak számára. — Diego de Conta, egy portugalli író, ki Goában sokáig tartózkodott, Indiáról ezt beszéli. — Egy mód, mely szerint bűneiktől az Indusok megtisztulnak, az, hogy madarak számára lelenczházat alapítanak. Mi illy nevezetesen láttunk Combayette erősségben, hol eléggé kellemes lakhelyek rendelvek a szárnyas lakók és ezeket szolgáló egyének számára, kiknek kötelességük a megbetegültteket ápolni. Jövedelmek nyilvános koldulással szaporítottak. Egy kórház olly személyeket tart szolgálatban, kik utakon és réteken utaznak beteg vagy gyöngéledő madarakat keresve, melyeket kórházba visznek. Ezen kívül vannak bizonyos helyek, melyekbe beteg vagy éppen korhadt szoptatós állatokat vesznek-be, hogy ott tartatván ápoltassanak, és rájuk felvigyáztassék. Továbbá rendelve emberek, kik sebhedt bivalokat, lovakat, és öszvéreket keresnek-fel, ezeket az ápoló házba viszik, hol gondjuk viseltetik, és meggyógyíttatnak. Ha béna embert látnak, nem emelik azt fel, hanem a néptömeget 's barmokat hagdosni engedik felette; mivel véleményük szerint bűntettei súlya tévé őt e nyomasztó inség áldozatává. Madarakat vásárlanak csupán a végből, hogy szabadokká tehessék: de korán sem járulnak legesekeélyebb segéddelel is ahoz, hogy szerencsétlen szenvedő embertársukat a fogság keserveitől megmentse, habár saját atyjok volna is.

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiaczon, Denes-ház, 56-dik sz. a.